

Assessing the Effects of the Outbreak of Covid-19 on the Supply Chain and the Requirements of the Large Markets of Afghanistan's Handmade Carpets

Reza Rafiei Rad¹ (Corresponding Author)
Hojatalah Reshadi²

¹ Ph.D, Islamic Arts, Faculty of Islamic Crafts, Tabriz Islamic Art University, Tabriz, Iran

² Lecturer, Carpet Educational Department, University of Arak, Arak, Iran

(Received: 28.09.2023, Revised: 08.12.2023, Accepted: 18.12.2023)

<https://doi.org/10.22075/AAJ.2023.31923.1194>

Abstract:

Carpet, as one of the most important handicrafts of Afghanistan, is offered in the form of "handwoven", "twisted", "vegetable dye" and "natural fibers" in the world markets. The development of carpet exports and the increase of added value in the trade of this sector of Afghan handicrafts, especially during the spread of Covid-19, is based on removing obstacles, both in the supply chain and the production value chain, and in the dual requirements of global market supply. The question is, what were the consequences of the outbreak of Covid-19 on the carpet supply chain, as well as the mandatory and optional export requirements, and in which sectors did it have the greatest impact? This research has been done with the descriptive-analytical method, using library and internet sources and reviewing and analyzing the last ten years statistics of the Ministry of Industry and Trade of Afghanistan. The current research shows that the negative consequences of Covid-19 have affected all stages of the Afghan carpet supply chain, but it can be controlled in two stages, i.e. the stage of production and communication between incoming traders and weavers, as well as distribution in the domestic market, by observing health protocols and social distance. The spread of Covid-19 on the mandatory requirements for the entry of goods in the United States, due to the mandatory acquisition of certificates (CPSA) and in the euro area due to the need to obtain certificates in Turkey due to the existence of one of the six mandatory items in the EEC Directive, and due to the legal provisions of the control of goods. In Japan, it was effective and created obstacles in the process of exporting Afghan carpets to these countries. Also, Covid-19 had little effect on the mandatory requirements of the United Arab Emirates and on the optional requirements of the United States, the European Union, Turkey and Japan, but it interfered with the timely delivery of Afghan carpets at the entry points of the United Arab Emirates.

Keywords: Afghan Handicrafts, Handmade Carpets, Supply Chain, Mandatory and Optional Requirements of Global Markets.

1- Email: r.rafieirad@tabriziau.ac.ir

2- Email: h-reshadi@araku.ac.ir

How to cite: Rafiei Rad, R., & Reshadi, H. (2023). Assessing the effects of the outbreak of Covid-19 on the supply chain and the requirements of the large markets of Afghanistan's handmade carpets. *Journal of Applied Arts*, 3(2), 67-82. DOI: [10.22075/AAJ.2023.31923.1194](https://doi.org/10.22075/AAJ.2023.31923.1194)

ارزیابی تأثیرات شیوع کووید ۱۹ بر زنجیره تأمین و الزامات بازارهای کلان فرش دستباف افغانستان

رضا رفیعی راد^۱ (نویسنده مسئول)
حجت اله رشادی^۲

دانش‌آموخته مقطع دکتری هنرهای اسلامی، دانشکده هنرهای صناعی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران
^۲ مربی، گروه فرش، دانشگاه اراک، اراک، ایران
(تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۷/۰۶، تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۹/۱۷، تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۲/۰۹/۲۷)

مقاله علمی-پژوهشی <https://doi.org/10.22075/AAJ.2023.31923.1194>

چکیده

فرش، به‌عنوان یکی از مهم‌ترین صنایع دستی افغانستان، به صورتهای «دستباف»، «پیچ‌خورده»، «رنگ گیاهی» و «الیاف طبیعی» در بازارهای جهانی عرضه می‌شود. توسعه صادرات فرش و افزایش ارزش افزوده در تجارت این بخش از صنایع دستی افغانستان، خصوصاً در زمان گسترش کووید ۱۹، مبتنی بر رفع موانع، هم در زنجیره تأمین و زنجیره ارزش تولید و هم در الزامات دوگانه عرضه بازارهای جهانی است. سؤال این است که پیامدهای شیوع کووید ۱۹، بر زنجیره تأمین فرش و نیز الزامات اجباری و اختیاری صادرات چه بوده و در کدام بخش‌ها تأثیرات بیشتری بر جا گذاشته است؟ این پژوهش با روش توصیفی-تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی و بررسی و تحلیل آمارهای ده‌ساله اخیر وزارت صنعت و تجارت افغانستان به انجام رسیده است. پژوهش حاضر نشان می‌دهد که پیامدهای منفی کووید ۱۹ بر تمامی مراحل زنجیره تأمین فرش افغانستان اثرگذار بوده است؛ اما در دو مرحله، یعنی مرحله تولید و ارتباط تجار ورودی و بافندگان، همچنین توزیع در بازار داخل، با رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی و فاصله اجتماعی قابل کنترل است. شیوع کووید ۱۹ بر الزامات اجباری ورود کالا در ایالات متحده، به دلیل اخذ اجباری گواهی (CPSA) و در حوزه یورو به دلیل لزوم اخذ گواهی در ترکیه به علت وجود یکی از شش عنوان موارد اجباری در دستورالعمل EEC و به دلیل مفاد قانونی کنترل کالاها در ژاپن، مؤثر بوده و در فرایند صادرات فرش افغانستان به این کشورها موانعی را ایجاد کرد. همچنین کووید ۱۹ بر الزامات اجباری امارات متحده عربی، بدون تأثیر و بر الزامات اختیاری ایالات متحده، اتحادیه اروپا، ترکیه و ژاپن، ناچیز بوده، اما در تحویل بهموقع فرش افغانستان در مبادی ورودی امارات متحده عربی، اختلال ایجاد می‌کرد.

واژه‌های کلیدی: صنایع دستی افغانستان، فرش دستباف، زنجیره تأمین، الزامات اجباری و اختیاری بازارهای جهانی.

1- Email: r.rafi@tabriziau.ac.ir

2- Email: h-reshadi@araku.ac.ir

شیوه ارجاع به این مقاله: رفیعی راد، رضا و رشادی، حجت اله. (۱۴۰۲). ارزیابی تأثیرات شیوع کووید ۱۹ بر زنجیره تأمین و الزامات بازارهای کلان فرش دستباف افغانستان. نشریه تخصصی هنرهای کاربردی، ۳(۲)، ۸۲-۶۷. DOI: 10.22075/aaaj.2023.31923.1194

مقدمه

بوده است. همچنین برخی الزامات در امر صادرات را نیز تحت تأثیر خود قرار داده است. حال سؤال این است که پیامدهای شیوع کووید ۱۹ بر زنجیره تأمین فرش و نیز الزامات اجباری و اختیاری صادرات چه بوده و در کدام بخش‌ها تأثیرات بیشتری بر جا گذاشته است؟

روش پژوهش

این مقاله با روش توصیفی-تحلیلی و با روش کتابخانه‌ای و استفاده از آمارهای ارائه‌شده از سوی نهادهای دولتی و خصوصی در افغانستان به انجام رسیده است. در مرحله اول، روش‌های تولید فرش در افغانستان و سپس زنجیره تأمین در تولید فرش در افغانستان مورد بررسی قرار گرفت و سه روش اصلی تولید، یعنی مشارکت در سود، خرید مستقیم از بافندگان و قرارداد بستن با قراردادی‌های فرعی، مشخص گردیده و تأثیرات کووید ۱۹ بر زنجیره تأمین فرش افغانستان تفکیک شد. سپس الزامات اجباری و اختیاری در عرضه فرش دستباف افغانستان که عموماً به پنج بازار مقصد ایالات متحده، اتحادیه اروپا، امارات متحده عربی، ترکیه و ژاپن اختصاص دارد، در آیین‌نامه‌های مربوط به کشورهای مقصد، مشخص و در مرحله آخر، پیامدهای کووید ۱۹ بر الزامات اجباری و اختیاری این بازارها تعیین شد.

پیشینه پژوهش

تاکنون پژوهشی که شیوع کووید ۱۹ را در تجارت صنایع دستی و خصوصاً فرش افغانستان مورد پژوهش قرار داده باشد، وجود ندارد؛ اما از پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه صنایع دستی افغانستان می‌توان به پژوهش‌های پوگاچنکوا با عنوان صنایع افغانستان در سال ۱۳۴۶ در نشریه آریانا که به توصیف و تحلیل مجسمه‌سازی، نقاشی، معماری و تزئینات خصوصاً عهد کوشانی پرداخته و نیز به پژوهش محمد انور فائز که به صنایع دستی افغانستان به‌ویژه کنده‌کاری در عصر اسلامی پرداخته و در نشریه باستان‌شناسی افغانستان در سال ۱۳۹۷ و پژوهش کریم پوپل با عنوان صنایع دستی افغانستان (بی‌تا) که در نشریه خورشید منتشر شده و به شرح و توصیف کلی صنایع دستی افغانستان در طول تاریخ تا بعد از دوره اسلامی پرداخته، اشاره کرد که بخشی از این پژوهش‌ها به فرش افغانستان اختصاص دارد. کتاب فردریک هیبرت^۲ در سال ۲۰۰۸، تاریخچه مختصری از فرش‌های موجود در موزه ملی کابل را بیان کرده است. چالش‌های فرش

آریایی‌ها اقوام ثروتمندی بودند که حیوانات را اهلی کرده و با استفاده از پشم، اولین شکل قالی را به‌صورت نمد ساختند. دکتر لوئی دوپری^۱ نیز مردم آسیای مرکزی را سازندگان اولین قالیها دانسته و تا دهه ۸۰ شمسی، دوپست شرکت، سالانه پانصد هزار متر قالی در افغانستان تولید کرده‌اند (پوپل، بی‌تا: ۸). تاریخ چند هزارساله افغانستان نشان می‌دهد که به دلیل موقعیت خاص جغرافیایی، این کشور بر سر راه‌های بزرگ تجاری باستانی مانند راه ابریشم، قرار داشته و سبب‌ساز ارتباط آن با تمدن‌های بزرگ دیگر شده است. هم‌اکنون صنایع دستی، یک چرخه بزرگ اقتصادی را در افغانستان تشکیل می‌دهد، به نحوی که در سال حدوداً ۱۷۰ میلیون دلار گردش مالی دارد (URL:1) و صادرات قالی افغانستان از ۲۶۲ میلیون دلار در سال ۲۰۰۷ به حدود ۵۰ میلیون دلار در سال ۲۰۱۲ کاهش یافته است (URL:2). وزارت کار افغانستان اعلام کرده که یک میلیون نفر در این کشور در زنجیره تولید فرش مشغول به کارند و مطابق آمار اتاق صنعت و تجارت افغانستان، در سال ۲۰۰۶ ارزش صادرات فرش افغانستان که عمدتاً به دو کشور ایالات متحده و آلمان، مجموعاً ۵/۵ میلیون دلار و در سال ۲۰۱۶ حدود ۵ میلیون دلار بود که نشان از ثبات نسبی صادرات فرش به‌عنوان صنایع دستی افغانستان دارد (ITC Palais Des Nations, 2017: 14). آمارهای بانک جهانی نشان می‌دهد که شیوع کووید ۱۹ علاوه بر خسارات جانی، اقتصاد همه کشورهای را تحت‌الشعاع خود قرار داده است (URL:3). افغانستان نیز از این قاعده مستثنا نبوده و خصوصاً در زنجیره تأمین صنایع دستی، متحمل آسیب‌های جدی شده و در یک سال، ۹۰ میلیون دلار کاهش صادرات را تجربه کرده (URL:4) و طبق آمار اتحادیه فرش و قالی افغانستان، صادرات فرش افغانستان به ۴۰ درصد کاهش یافته و صادرات ۳ هزار متر مربع در ماه به حداکثر هفتصد متر مربع در همین زمان رسیده است (URL:5). به این ترتیب، مسئله این است که شیوع کووید ۱۹ در دنیا و محدودیت‌هایی که از جانب دولت افغانستان یا دولت‌های مقصد خریدار درباره کووید ۱۹ به وجود آمد، در بخش‌های مختلف زنجیره تأمین فرش افغانستان، یعنی واردات برخی مواد اولیه، تولید فرش، فعالیت تجار، فرایندهای تکمیلی، توزیع و فروش در بازار داخلی و خارجی، تأثیرگذار

افغانستان در سال ۲۰۱۶ در مقاله‌ای با عنوان «صنعت فرش افغانستان: مسائل و چالش‌ها»^۳ توسط عبدال تامی کریمی و سید نصرت^۴ مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین مقاله‌ای با عنوان «بررسی رکود صنعت قالین و اثرات منفی آن بر اقتصاد افغانستان»^۵، نوشته فریده سروری در سال ۲۰۲۱، به بررسی علل اصلی رکود در صنعت فرش افغانستان، میزان کاهش صادرات صنعت فرش افغانستان، راه‌حل‌های اصلی و راهکار خروج از این رکود پرداخته است. همچنین در مقاله‌ای با عنوان «الگوی قالین‌های افغانی از منظر قوم‌نگاری بصری»^۶ نوشته شهیره برمکی از لحاظ فرهنگی و تغییرات الگویی به فرش دستباف افغانستان پرداخته است. بروشورهای نمایشگاه‌های بین‌المللی صنایع دستی افغانستان در کشورهای مختلف، مانند بروشور با عنوان «فیروزکوه، سنت و تداوم در هنر افغانستان»^۷ نوشته کندی و همکاران که در قطر در سال ۲۰۱۳ برگزار شده، منتشر شده نیز از دیگر منابعی است که به فرش دستباف افغانستان اختصاص دارد (Kennedy, 2013).

اگرچه از زمان شیوع کووید ۱۹، وزارت صنعت و تجارت افغانستان، آمارهای چندانی در خصوص فرش دستباف ارائه نکرده است، در کتابنامه^۸ استراتژی ملی صادرات افغانستان، بخش فرش افغانستان، سیاست‌های کلان خود را در سال‌های ۲۰۲۲-۲۰۱۸ توسط نهاد آی‌تی‌سی (ITC) تحقیق و ارائه کرده است. مقاله حاضر به چالش‌های فرش دستباف به‌عنوان یکی از مهم‌ترین و مشهورترین صنایع دستی افغانستان در مواجهه با پدیده همه‌گیری کووید ۱۹ از منظر اقتصادی نگریسته و مسائل مربوط به الزامات اجباری و اختیاری صادرات و نیز زنجیره تأمین این صنعت-هنر را مورد تحقیق قرار داده است.

مبانی نظری

صنایع دستی و تولید فرش (قالین) در افغانستان

صنایع دستی، بُعدی اقتصادی دارد که تولید اجناس و خدمات توسط یک فرد فناور که مهارت و لیاقت خاصی در کاربر وسایل تولید دارد، اداره می‌شود. در این رشته، اشیای کاربردی و مفید و دارای تزئینات به‌طور کامل با دست و فقط با استفاده از ابزارهای ساده و غیرفنی مانند قیچی، وسایل کنده‌کاری یا قلاب ساخته می‌شوند. این نکته اصلی سنتی برای تولید صنایع دستی است و شامل طیف وسیعی از

فعالیت‌های خلاقانه و طراحی می‌شود که مربوط به ساختن چیزهایی با دست و مهارت فرد است. از جمله کار با منسوجات، مواد قالب‌پذیر و سفت و سخت، کاغذ، الیاف گیاهی و غیره را شامل می‌شود (Martinez, 2013: 32-35). صنایع دستی در زمره محصولات هنری و فرهنگی هستند و از این جنبه باید به دنبال خریدارانی بود که محصول را درک کرده و این امر برایشان اولویت داشته باشد (Colbert, 2003: 09-30). بعد از انقلاب صنعتی، جنبه‌های کاربردی صنایع دستی کاهش یافته و بیشتر به‌عنوان یک کالای فرهنگی به آن توجه شده است (رحمتی، ۱۳۸۷: ۴۹). در حوزه هنر سنتی، صنایع دستی بخشی از هنرهای سنتی است که حقیقت متعالی را با فنون و مهارت‌های صنعتی متناسب، آمیخته و با قالب تکثیر در متن زندگی فردی و اجتماعی ارائه داده است (یاوری، ۱۳۸۹: ۸).

در افغانستان، آثاری از طریق باستان‌شناسی از دوران سلطه اسکندر در منطقه «آی‌خانم» در استان تخار به دست آمده است. در عصر کوشانیان، شواهدی بر رشد و توسعه صنایع نفیسه دیده می‌شود. هیبرت می‌نویسد که افغان‌ها بعداً با استفاده از پشم و پوست، تن‌پوش‌هایی ساختند تا در مقابل سرما و رطوبت، از بدنشان محافظت کنند. فرش ابتدا به‌صورت نم‌ساخته شده که ضد رطوبت است. پس از رسیدن پشم، از آن برای قالی‌بافی استفاده کردند؛ اما قدمت بافتن فرش به زندگی زرتشت برمی‌گردد که مربوط به دوره خانواده «سواران»^۹ آسیاست (Hibbert, 2008: 37). در کتاب فرش‌های افغان، افغانستان را قلب آسیا و میهن قبایل کوچ‌کننده معرفی کرده و قدیمی‌ترین محصولات افغانستان را فرش دستباف دانسته و علت مرکزیت قالیبافی در این کشور را همراستا بودن با دامپروری این قبایل بیان کرده است (Clutch, 1968: 98).

پوگاچینکوا، در کتاب خود، تاریخ صنعت در افغانستان، از پیداشدن ابزار بافت قالی در بلخ توسط دکتر لوئیس دوپری خبر می‌دهد و مردم آریانا را اولین سازندگان فرش معرفی می‌کند (Pogachinkova, 1978: 39). در عصر غزنوی، علم و صنعت خصوصاً صنعت اسلحه‌سازی غوریان، معماری، کاشی‌کاری و منسوجات، زرگری و انواع دیگر صنایع دستی پیشرفت فراوانی داشته است. برخلاف عصر صفوی و دوران هوتکی‌ها، در شاهنشاهی درانی، صنایع دستی پیشرفت فراوانی یافت (رفیعی‌راد و همکاران، ۱۴۰۱: ۳۹-۳۴). در

۴. نمذ: این فرش از مو و پشم حیوانات بافته می‌شود (پوپل، بی‌تا: ۸ و ۹).

مطابق سند مدون‌شده توسط کمیته تحت نظارت جمهوری اسلامی افغانستان و رهبری وزارت تجارت و صنایع و اتاق تجارت و صنایع افغانستان در همکاری با اداره انکشاف ملی، اداره استاندارد ملی افغانستان و اتاق تجارت و صنایع زنان افغانستان، تولید قالی، بیشتر در روستاها و فروش داخلی آن در شهرهای افغانستان صورت می‌گیرد. کمر بند تولید فرش (تصویر ۱) در شمال از جمله مزارشریف، شبرغان، اندخوی، آقچه، میمنه بوده که تقریباً ۷۰ درصد تولید فرش را تشکیل می‌دهد.^{۱۲} سهم هر کدام از ولایت‌هایی که در تولید فرش دستباف مشارکت دارند، در جدول ۱ نشان داده شده است.

پیش از شیوع کووید ۱۹ جنگ‌های داخلی یکی از عوامل ناپایداری اقتصاد فرش در افغانستان بوده است، به نحوی که صادرات فرش افغانستان به سرعت از ۴ میلیون دلار در سال ۲۰۰۱ به ۲۱۶ میلیون دلار در سال ۲۰۰۵ افزایش یافت. پس از شش سال، روند صادرات به میزان قابل توجهی کاهش یافت و به ۴۴ میلیون دلار رسید که این امر نیز به‌طور ناگهانی بر تولید تأثیر گذاشت.

تصویر ۱- کمر بند تولید فرش افغانستان (Afghanistan's... (bibliography, 2014: 7

برخی چالش‌های تولید و عرضه فرش افغانستان عبارت است از: رقابت از سوی سایر تولیدکنندگان و صادرکنندگان فرش آسیایی، نبود علائم تجاری و ارتباط با بازار، عدم دسترسی به منابع مالی، مواد اولیه دارای کیفیت کم، تسهیلات ناچیز پرداخت (برش)^{۱۳} و شور فرش (شست‌وشو)^{۱۴}، عدم تحقیقات بازار و آموزش محدود (Karimi & Nasrat 2016: 476).

قرن هجدهم واردات کالاهای کاربردی از غرب، تحت محاصره سیاسی و اقتصادی انگلیس، صنایع دستی به شدت متضرر شد و تنها در شهرهای بزرگ، کارگاه‌های صنایع دستی توان بقا و دوام یافتند. با ساخت بنای «ماشین‌خانه کابل» که به «فابریکه حربی» مشهور است، تولید صنایع دستی در کنار تولیدات ماشینی، فعالیت‌هایی در زمینه ضرب سکه، چکمه‌سازی، بافت منسوجات، حکاکی و چندین نوع صنایع دیگر رونق یافت. در قرن بیستم نیز در کنار پیشرفت صنایع ماشینی، صنایع دستی مانند فرش، گلیم، شال‌بافی و نساجی پارچه‌های پنبه‌ای، ابریشمی و پشمی در افغانستان رشد و توسعه یافت که در مراکز ماندگارخانه‌های نساجی کابل و جبل سراج و نیز دستگاه‌های انفرادی صنعتگران دستی در مزار شریف، بغلان و کندز، بدخشان، هرات، قندهار، جلال‌آباد و هزار، موفقیت‌های فراوان تجاری و فرهنگی کسب کرد.

صنایع دستی افغانستان را می‌توان مشتمل بر صنایع ابریشم، نمذ، سطرنجی، گلیم، پوست قره‌قل^{۱۵} و صنایع چوب دانست. سه نوع فرش دستباف در افغانستان بیشترین تولید را داراست: فرش سنتی افغان، چوباش و سبک قزاق. باید توجه داشت که توسعه الگوهای فرش در افغانستان بسیار پویاست. فرش‌های سنتی حاوی داستان‌ها، اعتقادات و دعاها بوده و تغییرات الگوها، با شرایط اجتماعی، سیاسی و فرهنگی مردم افغانستان نسبت مستقیم دارد و این امر منجر به تغییر الگوی فرش افغانستان شده است (Barmaki, 2020: 96).

فرش افغانستانی را به چهار دسته تقسیم کرده‌اند:

۱. قالی‌هایی که با تنوعات قرقین آقچه، چوب‌باش، هراتی، بلوچی، قزل‌اعیاق، دو تارگل، ادرسکن، ساورقی، قلعه‌زالی، واس، برکلی، قالین گلپلیت‌دار، دولت‌آبادی، تخت‌رنگ، خال‌محمدی، اندخوی، قالین خواجه‌روشنایی، قالین باغچه‌کندزی، انواع قالین دیواری و... است. مراکز بافت این نوع قالی‌ها در ولایات قندوز، بلخ، جوزجان، میمنه، بادغیس، هرات، فراه و کابل است.
۲. گلیم دومین صادرات فرش افغانستان را تشکیل می‌دهد که در ولایات فوق و هزاره‌جات بافته می‌شود.
۳. سطرنجی^{۱۱} نیز فرشی است که از پنبه خالص، در شمال افغانستان بافته می‌شود.

جدول ۱- میزان سهم تولیدی مناطق مختلف افغانستان به درصد.
منبع: (Nasrat & Karimi, 2016: 477)

منطقه جغرافیایی	استان‌ها (ولایات)	تولید به درصد
شمال	جزجان	۳۰
	فاریاب	۲۰
	بلخ	۶
	کندوز	۵
غرب	هرات	۱۰
شمال غربی	بادغیس	۱
مرکز	کابل	۲۵

بیش از ۷۶۵ هزار متر مربع که ۸۰ درصد آن به پاکستان انتقال یافته‌اند، بیان کرده‌اند (URL:6). همچنین در سال ۱۳۹۹، آمارها نشان می‌دهند که میزان صادرات، ۷۰ درصد کاهش یافته (URL:7)، در حالی که در سال گذشته، در پنج ماه اولیه، ۶۰ هزار متر مربع قالی صادر می‌شد، متناظر آن در سال بعد به دلیل شیوع کووید ۱۹، تنها ۱۰ هزار مترمربع صادر شده که در مرداد ۱۳۹۹، کلاً صادرات فرش متوقف شده است. همچنین کارگران روزمزد قالی‌باف برای هر ده ساعت بافت، تنها ۵۰ افغانی (به جای ۱۰۰ افغانی) دریافت کردند (URL:6). هرچند براساس اعلام نثار احمد غوریانی، وزیر صنعت و تجارت افغانستان، سطح تولیدات داخلی این کشور با وجود محدودیت‌های ناشی از کووید ۱۹، در سال ۱۳۹۹ افزایش فراوانی داشته و در تولید ۵۶ قلم کالا خودکفایی به دست آمده (URL:8)، اما فرش دستباف افغانستان جهت عملیات تکمیلی (پس از تولید)، کماکان به پاکستان انتقال یافته

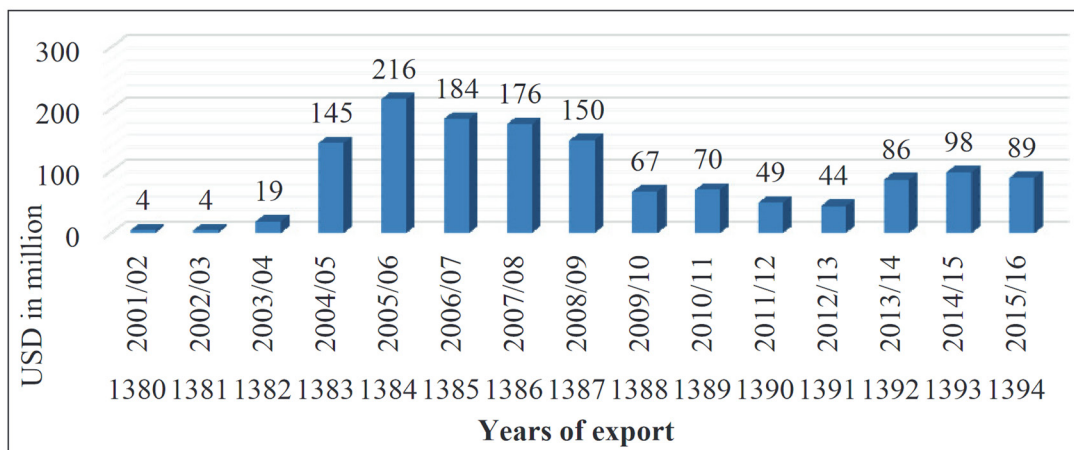
تجارت فرش افغانستان و پیامدهای شیوع کووید ۱۹

فعلاً مدرکی دال بر تجارت فرش افغانستان قبل از جنگ جهانی دوم به دست نیامده، اما بعد از جنگ دوم جهانی، شاهد حضور بین‌المللی تجارت فرش افغانستان و فروش آن در شهرهای کراچی، مشهد و کشورهای آلمان غربی، انگلستان و دیگر کشورهای اروپایی هستیم. قالی افغانستان در سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ جوایز بین‌المللی بسیاری را در نمایشگاهی که هر ساله در شهر هامبورگ کشور آلمان برگزار می‌شود، به دست آورده است.^{۱۵}

از سال ۲۰۰۱ با بهبود نسبی اقتصادی، برخی مهاجران به افغانستان بازگشتند و بافندگان و بازرگانان صنعت فرش در میان سایر اصناف، انتظار حمایت بیشتری داشتند. اگرچه در سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۸ رشد زیادی داشت، چنین انتظاراتی به‌طور کامل محقق نشد (MoCI: 2009) (نمودار ۱).

معاون انجمن تولیدی و صادراتی قالی کابل میزان صادرات فرش افغانستان در سال ۲۰۱۸ را

نمودار ۱- میزان صادرات فرش افغانستان (به میلیون دلار) از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۴.
منبع: (Nasrat & Karimi, 2016:477)

تصویر ۲ و ۳- بافندگان قالی در کمر بند تولید افغانستان به شیوه‌های دار عمودی (ایستاده) و افقی (خوابیده). منبع: (ITC).

در عرضه یک محصول یا خدمت به مصرف‌کننده مشارکت می‌کند. این فرایند، تبدیل منابع طبیعی، مواد اولیه و اجزای سازنده به محصول نهایی است که به آخرین بخش زنجیره، یعنی مشتری نهایی تحویل داده می‌شود.

(Kozlenkova ; et al, 2015: 91). در واقع، زنجیره تأمین، شبکه‌ای از فرایندهاست که هدف نهایی آن، تأمین کالاها و خدمات مشتریان بوده و مشتمل بر فعالیت‌های تأمین‌کنندگان، تولیدکنندگان، توزیع‌کنندگان، عمده‌فروشان و خرده‌فروشان است که باهم به‌طور هماهنگ و منسجم جهت راضی کردن مشتریان همکاری می‌کنند (کرد و جمشیدی، ۱۳۹۵: ۱۵). نکته مهم این است که زنجیره‌های تأمین، زنجیره‌های ارزش را به یکدیگر پیوند می‌دهند (Nagurney, 2015: 124)، بدین معنا که زنجیره ارزش نشان‌دهنده چگونگی خلق ارزش در یک صنف است؛ اما زنجیره تأمین، دربرگیرنده عواملی خارج از آن صنف و شامل تمام فعالیت‌هایی است که برای تبدیل مواد خام به کالا یا خدمت و رساندن آن به مصرف‌کننده یا مشتری تجاری انجام می‌شوند. بنابراین، از ایجاد هماهنگی میان جریان‌های بین اصناف، شرکت‌ها و مؤسسات در زنجیره تأمین، حداکثرسازی سودآوری کل حاصل خواهد شد

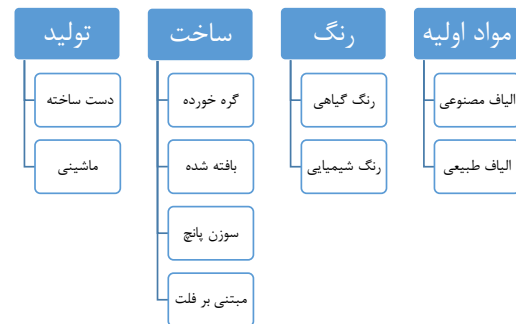
و به نام قالی پاکستانی به دنیا عرضه می‌شود.

روش‌های تولید فرش در افغانستان

در سند راهبردی استراتژی صادرات فرش که توسط وزارت تجارت و صنایع و اتاق تجارت و صنایع افغانستان با همکاری اداره انکشاف ملی و اداره استاندارد ملی افغانستان تهیه شده، به‌طور کلی اجزای تولیدی فرش را به چهار بخش مواد اولیه، رنگ، ساخت و تولید تقسیم کرده‌اند^{۱۶} (نمودار ۲).

در هر بخش، چالش‌هایی پیش‌روی فرش افغانستان به‌عنوان صنایع دستی قرار دارد که بر ضرورت واردات مواد اولیه به افغانستان تأکید می‌کند. مثلاً مواد اولیه یا به‌صورت الیاف

نمودار ۲- اجزای تولیدی فرش در سند راهبردی استراتژی صادرات فرش

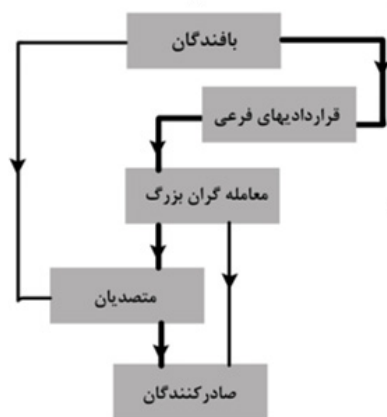

مصنوعی یا الیاف طبیعی مورد استفاده قرار می‌گیرند. یکی از چالش‌ها در این مرحله، نبود تجهیزات ماشینی و صنعتی تولید مواد اولیه در افغانستان است و به‌دلیل اینکه در کشورهای دیگر، روش‌های فوق، ارزان‌تر و سریع‌تر صورت می‌گیرد، واردات آن‌ها از تولید داخلی، قیمت تمام‌شده کمتری دارد. (تصویر ۲ و ۳)

مثلاً پشم وارداتی در فرایند رسیدن، شست‌وشو و رنگ‌رزی که بیشتر در ایران و پاکستان انجام می‌شود، بر بازار پشم داخلی افغانستان تأثیرات منفی می‌گذارد و تنها بخش کوچکی از پشم تولید داخل به روش دستی فرآوری شده که بخش زیادی از آن به پاکستان صادر می‌شود، در نتیجه، نیاز به واردات افزایش می‌یابد. همچنین در حوزه رنگ به‌دلیل دوام و بقای رنگ‌های شیمیایی نسبت به رنگ‌های طبیعی، نیاز به واردات در این حوزه وجود دارد.

زنجیره تأمین در تولید فرش در افغانستان

زنجیره تأمین^{۱۷}، نظامی است که از سازمان‌ها، افراد، فعالیت‌ها، اطلاعات و منابعی تشکیل شده و

نمودار ۳ - فرایند روابط بافندگان با بازار. منبع: (نگارندگان).

می‌شود که ارزش‌های موجود در افغانستان را محدود می‌کند. همچنین برآوردها نشان می‌دهد که ۱۵۰ تن از سود سوزآور (هیدروکسید سدیم) ماهانه از پاکستان وارد می‌شود که ۹۰ درصد آن برای شست‌وشوی فرش استفاده می‌شود. بهترین سدیم سوده‌مند در لاهور و فیصل‌آباد پاکستان تولید می‌شود.

فرش یا در خانه‌های بافندگان یا کارگاه‌ها قراردادی‌های فرعی یافته می‌شود. زنان و بعضاً زندانیان به‌عنوان بافنده در کارگاه‌ها مشغول به کارند (Spooner, 1973: 7). تاجران فرش نیز عبارت‌اند از قراردادی‌های فرعی، معامله‌گران بزرگ و متمصدیان فرش^{۱۹}. معامله‌گران بزرگ، خریداران کلان فرش هستند که در داخل یا در خارج افغانستان به فروش فرش مشغول‌اند. متمصدیان فرش نیز کار خرید فرش از روستاها و قراردادی‌های فرعی و معامله‌گران بزرگ، صادرات آن‌ها را بر عهده دارند. در واقع متمصدیان، ارتباط بین صادرکنندگان و تولیدکنندگان را برعهده دارند. همچنین پرداخت‌های انجام‌شده به خانواده‌ها و استخدام بافندگان را برای اجرای سفارش‌ها کنترل می‌کنند. در بخش فرآوری، عملیات نهایی بر فرش‌ها، داخل یا خارج افغانستان صورت می‌گیرد. فرآوری‌کنندگان محلی، عملیات پرداخت، کشش‌گیری (دارکشی)، شستن و عملیات تکمیلی فرش بافته‌شده را انجام می‌دهند. کمبود امکانات در این مرحله سبب شده است که تعداد زیادی از فرش‌های افغانستان از طریق معامله‌گران پاکستانی که با واسطه‌های افغان متصل‌اند، به پاکستان فرستاده شوند. شور فرش، پرداخت، برس‌زدن و بسته‌بندی پاکستان، ارزش افزوده را افزایش داده و با قیمت بسیار زیادی، با نام تجاری پاکستانی،

(سالامون و دیگران، ۱۳۸۹: ۴۸ و ۴۹). بنابراین، در ادامه، ضمن معرفی روش‌های تولید فرش دستباف افغانستان، زنجیره تأمین، در این گروه از صنایع دستی نشان داده خواهد شد.

براساس اعلام وزارت صنعت و تجارت افغانستان در سال ۲۰۱۸، فرش دستباف افغانستان به‌طور کلی به سه روش تولید می‌شود:

- روش اول: مشارکت در سود

- روش دوم: خرید مستقیم از بافندگان

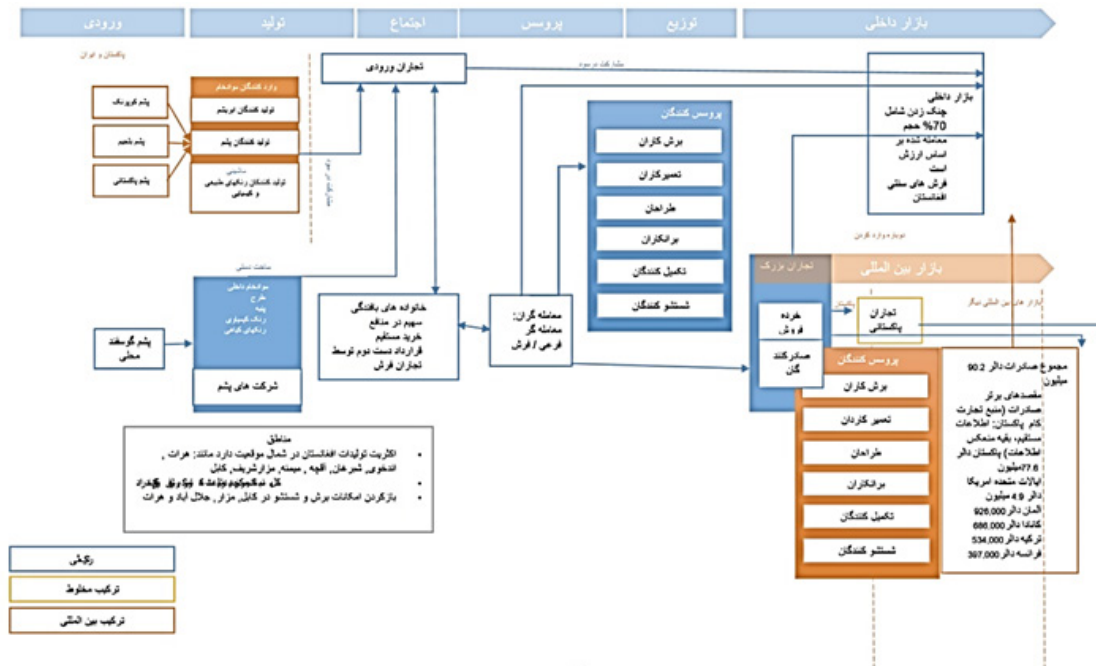
- روش سوم: قرارداد بستن با قراردادی‌های فرعی^{۱۸} (Afghanistan's national export strategy development bibliography, 2014: 7).

روش اول: در این روش که در فاریاب شایع‌تر است، معامله‌گران، پشم را به خانواده‌های بافنده به‌صورت وام می‌دهند. هنگامی که فرش به پایان رسید، آن را به یک ارزیاب صنعت فرش ارائه می‌کنند. معامله‌گران، ۵۰ درصد قیمتی را که ارزیاب برای فرش تعیین کرده، پس از کسر هزینه‌ها، پرداخت می‌کنند. محصول اکنون متعلق به معامله‌گر است و به بازار فرش ارائه می‌شود.

روش دوم: خرید مستقیم فرش صرفاً در فاریاب رایج است. در این روش، بافندگان، دارایی و سرمایه کافی برای خرید مواد اولیه و تولید فرش دارند. فرش‌های تکمیل‌شده به بازار عرضه عمده‌فروشی ارسال و قیمت فرش براساس بازبینی متعارف تعیین شده و به فروش می‌رسد. روش سوم: مهم‌ترین و گسترده‌ترین نوع رابطه در بازار فرش، معامله قراردادی‌های فرعی با بافندگان است، به این صورت که قراردادی‌ها، طرح فرش را تعیین کرده و تمامی مواد اولیه را خریداری کرده و خانواده بافنده، صرفاً کار بافت را در کارگاه او یا در خانه انجام می‌دهد. پس از اتمام، مبلغ به بافندگان پرداخت می‌شود. وجود کارگاه‌های جداگانه به قراردادی‌ها امکان می‌دهد هم بر کیفیت نظارت داشته باشند و هم از سرقت طرح‌ها جلوگیری کنند (نمودار ۳). به‌طور کلی، زنجیره تأمین تولید فرش در افغانستان، شامل ورودی (مواد اولیه)، تولید، تجار (قراردادی‌های فرعی، معامله‌گران بزرگ)، فرآوری، توزیع و بازار است.

در مرحله ورودی، مواد اولیه شامل رنگ (گیاهی و شیمیایی)، پنبه که بیشتر در قالیچه‌ها کاربرد دارد، طرح (بومی یا خارجی)، ابریشم (داخلی و وارداتی)، پشم گوسفند محلی و انواع وارداتی پشم چوبی، بلژیکی و پاکستانی است. تقریباً دوسوم پشم مورد استفاده در بخش فرش، وارد

دهد (Afghanistan's ...bibliography, 2014: 7).

-الزامات اجباری:

الزامات اجباری در ایالات متحده در زمینه فرش دستباف، مربوط به استاندارد اشتغال پذیری^{۲۱} (مربوط به فرش های بزرگ) است که در سال ۱۹۵۳ به تصویب رسید و در سال ۱۹۶۷ اصلاحات گردید. الزامات برچسب گذاری نیز برای همه انواع ابعاد فرش الزامی است. همچنین گواهی CPSA که با عنوان گواهی عمومی سازگاری کالا است که محصول باید مطابق با همه مقررات، قوانین، ممنوعیت یا استانداردهای کمیته ایمنی مصرفی ایالات متحده سازگاری داشته باشد^{۲۲}.

محصولات فرش صادراتی به اتحادیه اروپا باید گواهی CE^{۲۳} داشته و الزامات اجباری صادرات فرش دستباف به اتحادیه اروپا، یعنی دستورالعمل REACH را رعایت کرده باشند^{۲۴}. همچنین باید مقررات مربوط به منسوجات مقرر در سال ۲۰۱۱ شورا و پارلمان اتحادیه اروپا را رعایت کنند. همچنین رنگ های مصنوعی بی کیفیت در محصولات مورد بررسی قرار می گیرد. الزامات اجباری فرش افغانستان به امارات متحده، براساس اسناد اتقاق صنعت و تجارت افغانستان در سال ۲۰۱۲، صرفاً به ارزیابی اصالت تاریخی و ملی فرش مربوط می شود. گواهی مبدأ، رعایت دستورالعمل EEC^{۲۵}/106/89 و برچسب گذاری

به طور غیررسمی از طریق سیستم حمل و نقل «بلتی»^{۲۰} به بازارهای بین المللی عرضه می شود. برخی پژوهش ها نیز نشان می دهند که فرش های افغانستانی از نظر طراحی و کیفیت، خالص ترین فرش های جهان هستند؛ اما خلأ اصلی، فقدان مسیر تجارت مستقیم است و این امر تأثیر منفی بر اقتصاد افغانستان دارد (Raha, 2013: 1). اتقاق صنعت و تجارت افغانستان معتقد است که در دسترس بودن منابع مالی، ظرفیت سازمانی، دسترسی به مواد شیمیایی و عدم تخصص در پرداخت و شور فرش، مانع از گسترش ظرفیت تولید داخلی افغانستان در تجارت صنایع دستی فرش شده است (نمودار ۴).

الزامات اجباری و اختیاری در عرضه فرش دستباف افغانستان

بیشترین مقدار فرش دستباف افغانستان، پنج بازار مقصد ایالات متحده، اتحادیه اروپا، امارات متحده عربی، ترکیه و ژاپن است که هر کدام از آن ها دارای الزامات اجباری و اختیاری در زمینه تولید هستند. الزامات اجباری شامل استانداردهایی است که منعکس کننده ویژگی هایی خاص کالا است، به نحوی که باید قبل از اینکه محصول وارد بازار شود، در کسب تراز این استانداردها راضی کننده باشد؛ در حالی که الزامات (استانداردهای) اختیاری، ویژگی های افزایش ارزش را نشان می دهند که می تواند قیمت و تقاضا برای محصول را افزایش

مشخص‌کننده ترکیبات الیاف، الزامات اجباری در ترکیه است. دامنه کاربرد این بخشنامه که مربوط به ایمنی محصولات است، معیارهای عملکرد ضروری را تحت شش عنوان مقاومت مکانیکی و ثبات، ایمنی در خصوص آتش، بهداشت و محیط زیست، ایمنی در استفاده، حفاظت در برابر سروصدا و اقتصاد انرژی از جمله احتباس گرما مطرح کرده که در شورای EEC/106/89 از ۲۱ دسامبر ۱۹۸۸ برای کشورهای عضو اتحادیه اروپا تدوین و در تاریخ ۱۱ فوریه ۱۹۸۹ در مجله رسمی L40 منتشر شد.

تأییدیه درجه‌بندی و پیمایش کالاهای خانگی، قوانین برچسب‌زنی کالاهای نساجی، قانون کنترل کالاهای خانگی حاوی مواد مضر، قانون اطفایه برای فرش‌هایی که در مکان‌های بزرگ مانند تئاتر و هتل‌ها استفاده می‌شود، الزامات اجباری ژاپن است.

-الزامات اختیاری:

بر اساس اعلام وزارت صنعت و تجارت افغانستان در سال ۲۰۱۴^{۲۶} نوع الیاف، قیمت مناسب، رنگ‌های طبیعی، طرح قزاق و چوب‌باش، طرح‌های معاصر در ایالات متحده و اتحادیه اروپا، دوام‌پذیری و رعایت چالش‌های اجتماعی مانند کار کودکان در فرایندهای تولید و همچنین برچسب‌های مصرف، رنگ، طراحی و نوع الیاف و قیمت ارزان خصوصاً در آلمان، از الزامات اختیاری هستند. در امارات متحده عربی، تحویل به‌موقع فرش دستباف و طرح‌های مذهبی مانند جانماز و در ترکیه استفاده از طرح‌های مدرن، ساده و مینیمال و کارکردهای فرش جهت معماری داخلی، از اهمیت خاصی برخوردار است. در ژاپن، فرش‌های سازگار با محیط زیست، مورد علاقه بازار فرش است.

بحث

پیامدهای کووید ۱۹ بر زنجیره تأمین فرش دستباف افغانستان را می‌توان براساس مراحل مختلف این زنجیره که در نمودار ۵ نشان داده شده، پی گرفت.

الف. بسته‌شدن مرزها خصوصاً مرز پاکستان در ۱۷ اسفند ۱۳۹۸ به‌دلیل شیوع کووید ۱۹، سبب کاهش چشمگیر اقلام ورودی مورد نیاز زنجیره تولید فرش افغانستان شد. اگرچه بانک مرکزی پاکستان، کاهش ۱۷ درصدی کالا و خدمات این کشور به افغانستان در نیمه اول سال مالی ۲۰۲۰-۲۰۲۱ را به‌طور رسمی اعلام کرد (URL:8)،

اظهارات خان‌جان الکوزی، عضو هیئت اداری اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان، حکایت از وخامت اوضاع دارد. بنا بر اظهارات او، بیش از ۱۵ هزار کانتینر کالاهای وارداتی در بندرهای پاکستان و به‌ویژه کراچی متوقف شده، حال آنکه بیش از ۵۰ درصد واردات افغانستان از پاکستان انجام می‌شود. الکوزی همچنین از کاهش ورود کانتینر کالا از روزانه ۱۵۰۰ به هفته‌ای ۲۰۰ تا ۳۰۰ خبر داده است (URL:9). از ماه می ۲۰۲۱، پاکستان گذرگاه‌های مرزی خود را در تورخم در خیبر پختونخوا و چمن در بلوچستان به‌صورت سه روز در هفته باز کرد؛ اما این امر به‌دلیل اتکای شدید افغانستان به واردات خصوصاً مواد اولیه فرش دستباف، تأثیرات مثبت اندکی داشت. بنابراین، با شیوع کووید ۱۹، اختلال واردات پشم، رنگ، پنبه و سود هیدروکسید سدیم از پاکستان، در مرحله ورودی زنجیره تأمین فرش، تأثیرات منفی فراوانی به جا گذاشته است.

ب. در بخش دیگر زنجیره تولید، بافندگان با دچار ورودی (واسطه‌های اولیه) به سه شکل قراردادی‌های فرعی، معامله‌گران بزرگ و متصدیان، در ارتباط‌اند. قراردادی‌های فرعی، بیشترین میزان ارتباط مستقیم در رابطه با استخدام بافنده، تولید و حمل‌ونقل فرش را با بافندگان برقرار می‌کنند. شیوع کووید ۱۹ طبیعتاً به‌دلیل لزوم رعایت فاصله اجتماعی، در این مرحله از زنجیره تولید فرش دستباف افغانستان تأثیر زیادی گذاشته است.

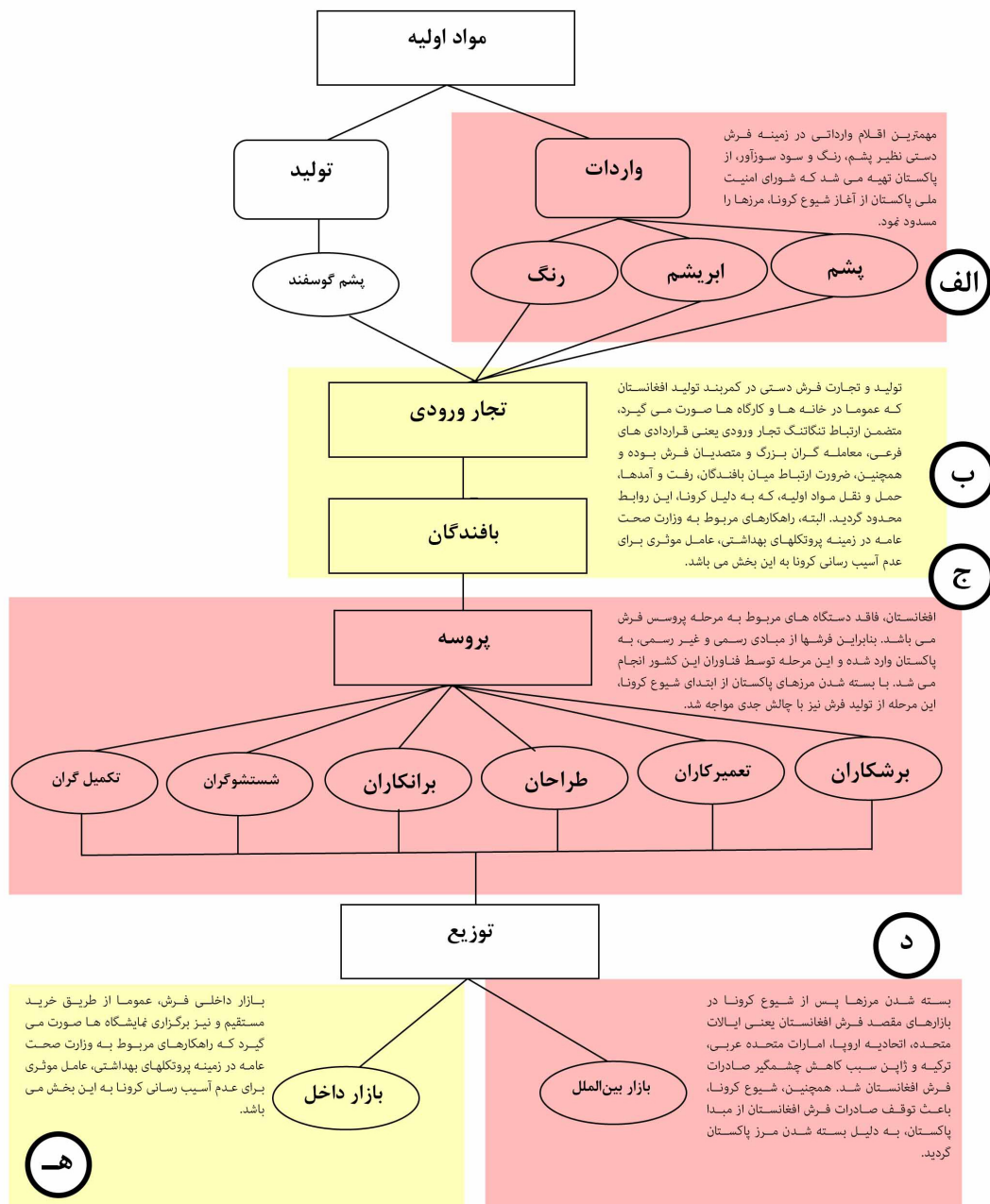
ج. کمبود امکانات فنی در مرحله فرآوری فرش که سبب انتقال فرش‌ها به پاکستان می‌شد و مراحل پاک‌کردن، پرداخت، برس‌زدن و بسته‌بندی در آنجا صورت می‌گرفت، با بسته‌شدن مرزهای پاکستان به‌دلیل شیوع کووید ۱۹ به کلی متوقف شد.

د. مرحله توزیع در زنجیره تأمین نیز از خسارات ناشی از شیوع کووید ۱۹ بر صادرات افغانستان در امان نمانده است. اتاق بازرگانی افغانستان، از خسارت روزانه ۲/۵ میلیون دلار تنها در مرز با پاکستان در حوزه صادرات خبر داده است.

ه. ارتباط گسترده قراردادی‌های فرعی با بافندگان و فروشندهان خرد مواد اولیه و همچنین متصدیان و کارمندان آن‌ها که در شهرهای کمر بند تولید فرش دستباف، جهت خرید، مشارکت و استخدام در گردش‌اند، مانعی در زنجیره تأمین بود که با رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی و فاصله اجتماعی رفع می‌شد.

در جدول ۱، پیامدهای کووید ۱۹ بر الزامات

نمودار ۵- تفکیک تأثیرات کووید ۱۹ بر زنجیره تأمین فرش افغانستان. منبع: (نگارندگان).

اجباری و اختیاری بازارهای کلان فرش افغانستان نشان داده شده است. کووید ۱۹ به دلیل اجبار در اخذ گواهی عمومی سازگاری کالا^{۲۷} که به خطرات بهداشتی اشاره مستقیم دارد، بر الزامات اجباری ایالات متحده مؤثر است. یکی از اعضای کمیسیون این نهاد، معاونت اپیدمیولوژی است که زیر نظر مدیر اجرایی، وظایف مربوط در خصوص سنجش و ارزیابی خطرات ناشی از خطرات بهداشتی و همه‌گیری مطابق بندهای مندرج در آیین‌نامه (CPSA) را انجام می‌دهد؛

اما بر الزامات اختیاری آن تأثیر چندانی ندارد. درخصوص اتحادیه اروپا نیز کووید ۱۹ به دلیل لزوم اخذ این گواهی عمومی سازگاری که به‌عنوان یکی از الزامات اجباری بر ایمنی، سلامت و محیط زیست و خطرات بهداشتی (ازجمله همه‌گیری) اشاره می‌کند، تأثیرات منفی دارد؛ اما بر الزامات اختیاری آن چندان تأثیری ندارد. کووید ۱۹ بر الزامات اجباری و اختیاری بازارهای کلان فرش در امارات متحده عربی تأثیر چندانی نداشته و صرفاً ممکن است

بازار داخلی فرش، عموماً از طریق خرید مستقیم و نیز برگزاری نمایشگاه‌ها صورت می‌گیرد که راهکارهای مربوط به وزارت صحت عامه در زمینه پروتکل‌های بهداشتی، عامل موثری برای عدم آسیب رسانی کرونا به این بخش می‌باشد.

جدول ۱- بررسی پیامدهای کووید ۱۹ بر الزامات اجباری و اختیاری بازار های کلان فرش افغانستان. منبع: (نگارندگان).

بازار	الزامات اجباری	پیامد کووید ۱۹	الزامات اختیاری	پیامد کووید ۱۹
ایالات متحده	<ul style="list-style-type: none"> * رعایت استانداردهای اشتعال پذیری: The Flammable Fabrics Act (فرش های بزرگ) * الزامات برچسب گذاری (فرش های بزرگ و کوچک) * گواهی عمومی سازگاری کالا: Consumer Product Safety Act (CPSA) 	<p>گواهی عمومی مشتمل بر قوانین مربوط به خطرات بهداشتی، زیست محیطی، ممنوعیت برخی مواد مانند نیتريت بوتیل ها و دیگر خطرات ناشی از محصول است که به دلیل الزام به رعایت قوانین بهداشتی و زیست محیطی مشمول خطرات کووید ۱۹ نیز هست.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * نوع الیاف و قیمت مناسب * رنگ های معدنی یا آهکی طبیعی در بازار ایالات متحده محبوب اند. * طرح قزاق و چوب باش با رنگ های طبیعی دارای محبوبیت هستند. * طرح های معاصر مانند gabbehs دارای محبوبیت هستند. 	<p>شیوع کووید ۱۹ تأثیر چندانی بر الزامات اختیاری ندارد. طرح ها قابلیت دسترسی از طریق اینترنت را دارند.</p>
اتحادیه اروپا (فرانسه، آلمان، ایتالیا)	<ul style="list-style-type: none"> * گواهی ایمنی محصول: تحت دستورالعمل ایمنی عمومی اتحادیه اروپا REACH * برچسب گذاری * رعایت قوانین خاص برای منسوجات: مقررات (اتحادیه اروپا) شماره ۲۰۱۱/۱۰۰۷ پارلمان اروپا و شورا ۲۷ سپتامبر ۲۰۱۱ * مواد شیمیایی: رنگ های ساخته شده بی کیفیت از مواد غیر طبیعی غیرقانونی هستند. 	<p>گواهی شرایط ایمنی، سلامتی و حفاظت از محیط زیست است و مشمول خطرات ناشی از کووید ۱۹.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * دوام و استحکام * جنبه های اجتماعی مانند کار کودکان مسئله مهمی است. * برچسب های مصرف کننده مانند بافت خوب. * در آلمان، رنگ، طراحی، نوع الیاف و قیمت اهمیت دارند. 	<p>شیوع کووید ۱۹ تأثیر چندانی بر الزامات اختیاری ندارد؛ اما ممکن است به دلیل فقر ناشی از کووید ۱۹، آمار مربوط به کار کودکان افزایش یابد.</p>
امارات متحده عربی UAE	<ul style="list-style-type: none"> * ارزیابی برای راستی آزمایی تاریخی و ملی فرش و جلوگیری از ورود فرش های جعلی به کشور 	<p>شیوع کووید ۱۹ تأثیری بر این الزامات ندارد.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * تحویل به موقع * طرح های مذهبی مانند جانمازی 	<p>شیوع کووید ۱۹ و چالش های مربوط به دهلیزهای تجاری، ممکن است در تحویل به موقع کالا اختلال ایجاد کند؛ اما در نحوه به کارگیری طرح های مذهبی تأثیر ندارد.</p>
ترکیه	<ul style="list-style-type: none"> * فرم ثبت نام صادرکننده * گواهی مبدا * دستورالعمل EEC * برچسب مشخص کننده ترکیبات الیاف 	<p>دستورالعمل ۸۹/۱۰۶/EEC مربوط به شش عنوان به ویژه بهداشت و محیط زیست است و مشمول خطرات ناشی از کووید ۱۹.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * طرح های مدرن، ساده و مینیمال * معماری داخلی 	<p>شیوع کووید ۱۹ تأثیری در الزامات اختیاری ندارد.</p>

شروع کووید ۱۹ تأثیری بر الزامات اختیاری ندارد.	فرش‌های سازگار با محیط زیست	شروع کووید ۱۹ بر الزامات اجباری در حوزه قانون کنترل کالاها مؤثر است.	*تأییدیه کالیبراسیون کالا‌های خانگی *قوانین برجسب‌زنی کالا‌های نساجی * قانون کنترل کالا‌های خانگی حاوی مواد مضر *قانون اطفایه: استانداردهای مقاوم در برابر شعله (برای فرش‌هایی که در مکان‌های بزرگ مانند تئاتر و هتل‌ها استفاده می‌شوند)	ژاپن
--	--------------------------------	---	--	------

انباشت تولیدات در انبارهای بزرگ صادرکنندگان و از طرف دیگر، عدم ارتباط‌گیری گسترده ضروری که قراردادی‌های فرعی با بافندگان و فروشندگان خرد مواد اولیه و همچنین متصدیان و کارمندان آن‌ها که در شهرهای کمربند تولید فرش دستباف، جهت خرید، مشارکت استخدام، نیاز داشتند، به دلیل محدودیت‌های ایجادشده برای رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی و فاصله اجتماعی، دچار چالش‌های فراوان شد. در مرحله نهایی ارزش، توزیع بین‌المللی با الزاماتی همراه است. شیوع کووید ۱۹ بر الزامات اجباری ورود کالا در ایالات متحده، به دلیل اخذ اجباری گواهی (CPSA) و در حوزه یورو به دلیل لزوم اخذ گواهی عمومی سازگاری، در ترکیه به دلیل وجود یکی از شش عنوان موارد اجباری در دستورالعمل EEC که متضمن رعایت موارد بهداشتی و محیط زیستی است و همچنین به دلیل مفاد قانونی کنترل کالاها در ژاپن، مؤثر بوده و در فرایند صادرات فرش افغانستان به این کشورها اختلال ایجاد می‌کند. همچنین کووید ۱۹ بر الزامات اجباری امارات متحده عربی در خصوص واردات فرش افغانستان، تأثیر چندانی نداشته و در صورت بازبودن دهلیزهای وارداتی، این کشور به عنوان مقصد مقادیر قابل توجهی از این کالا است. پیامدهای کووید ۱۹ بر الزامات اختیاری ایالات متحده، اتحادیه اروپا، ترکیه و ژاپن، ناچیز بوده، اما در تحویل به موقع فرش افغانستان در مبادی ورودی امارات متحده عربی اثرگذار است.

در تحویل به موقع اختلال ایجاد کند. الزامات اجباری بازارهای ترکیه و ژاپن به دلیل لزوم رعایت دستورالعمل‌های بهداشتی مندرج در EEC اتحادیه اروپا و بند سه، یعنی مقررات مربوط به قرنطینه^{۲۸} از ماده دو در قانون کنترل کالا‌های وارداتی ژاپن که به قوانین کنترل عفونی اختصاص دارد، از کووید ۱۹ متأثرند؛ ولی هر دو کشور در زمینه الزامات اختیاری، از کووید ۱۹ چندان تأثیرپذیر نیستند.

نتیجه‌گیری

افت قابل توجه تجارت فرش دستباف افغانستان پس از شیوع کووید ۱۹، با چندین عامل ارتباط دارد که از جمله می‌توان به انفصال موقت در مرحله ورودی زنجیره ارزش پس از شیوع کووید ۱۹، خصوصاً در مبادی ورودی پاکستان که تأمین‌کننده هیدروکسید سدیم، پشم و الیاف، همچنین تأمین‌کننده مرحله نهایی تولید فرش، یعنی فرآوری است، اشاره کرد. همچنین لزوم رعایت فاصله اجتماعی در دوران شیوع کووید ۱۹ مانعی جدی برای شیوه‌های تجارت فرش افغانستان که با روش‌های سه‌گانه صورت می‌پذیرد، محسوب می‌شود؛ چراکه این روش‌های سه‌گانه ایجاب می‌کنند بافندگان تنها با قراردادی‌های فرعی و متصدیان به صورت مستقیم ارتباط برقرار کنند. متصدیان، مانع ارتباط مستقیم صادرکننده و تولیدکننده بوده و تمامی پرداخت‌ها و استخدام‌ها بر عهده آن‌هاست. از یک طرف، فقدان سیستم دقیق خرید مستقیم، حمل‌ونقل و

پی نوشت

- ۱ . Louis Dupree
- ۲ . Frederick Hibbert
- ۳ . The Afghan Carpet Industry: Issues and Challenges
- ۴ . Karimi Abdul Tami , Sayed Nasrat
- ۵ . Investigating the recession of the carpet industry and its negative effects on the afghan economy
- ۶ . Afghan Rugs Pattern in a Visual Ethnographic Perspective
- ۷ . Ferozkoh Tradition and Continuity in Afghan Art
- ۸ . International Trade Centre
- ۹ . Aspah
- ۱۰ . نوعی گوسفند با پشم مرغوب در افغانستان
- ۱۱ . Satranji
  - ۱۲ . در کتاب با عنوان «Afghanistan's national export strategy development bibliography» در سال ۲۰۱۴، ص ۷.
  - ۱۳ . پرداخت در افغانستان اصطلاحاً پرش نامیده می شود.
  - ۱۴ . شور فرش در افغانستان اصطلاحاً شست و شو نامیده می شود.
  - ۱۵ . «Afghanistan grabs carpet Oscar award»، خبرگزاری پژواک افغان، ۱۶ ژانویه ۲۰۱۴.
  - ۱۶ . رجوع شود به «Afghanistan National Carpet Export Strategy»، منتشر شده در سال ۲۰۱۴، ص ۳.
- ۱۷ . Supply chain
  - ۱۸ . واسطه ها یا معامله گران فرش
  - ۱۹ . مباشرین تجار فرش
  - ۲۰ . (Balti): مسیر غیر رسمی حمل و نقل از جنوب افغانستان به شمال پاکستان
- ۲۱ . The Flammable Fabrics Act
- ۲۲ . Consumer Product Safety Act (CPSA)
- ۲۳ . Conformity European
  - ۲۴ . بخشنامه REACH که در سال ۲۰۰۶ ثبت شده، شامل موارد ارزیابی، مجوز و سنجش محدودیت مواد صادراتی کالا است. REACH مخفف عبارت Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals بوده و برای تمامی مواد شیمیایی که برای هر دو منظور فرایندهای صنعتی و هم آنهایی که برای مصارف روزانه مردم استفاده می شوند، مانند رنگ برای نقاشی، محصولات پاک کننده، مواد شیمیایی مورد استفاده در لباس ها، مبلمان و وسایل الکتریکی کاربرد دارد.
- ۲۵ . EEC Construction products
  - ۲۶ . مراجعه شود به «Afghanistan National Carpet Export Strategy»، ص ۱۳.
- ۲۷ . Consumer Product Safety Act (CPSA)
- ۲۸ . Laws and Regulations Concerning Quarantine

منابع

- پوگاچینکوا، گالینه (۱۳۴۶)، صنایع افغانستان، ترجمه محمد صدیق طرزی، نشریه آریانا، شماره ۲۷۳، ۸۹-۹۶.
- پوپل، کریم (بی تا)، صنایع دستی افغانستان، نشریه پیام آفتاب، کابل.
- رحمتی، سید محمد حسین (۱۳۸۷)، سهم طراحی در کیفیت و رونق صنایع دستی، همایش ملی توسعه صنایع دستی ایران، دانشگاه هنر اسلامی تبریز.
- رفیعی راد، رضا و علیرضا اکرمی حسن کیاده (۱۴۰۱)، تحلیل تاریخی نقاشی افغانستان از دوران ماقبل تاریخ تا آغاز اصلاحات امانی، هنر و تمدن شرق، ۱۰ (۳۸)، ۲۹-۴۰.
- سالامون، مایکل آر، گریک دبلیو مارشال و النور دبلیو استورات (۱۳۸۹)، بازاریابی (افراد واقعی، انتخاب های واقعی)، ترجمه داور ونوس و مسعود کرمی، چ ۱، تهران: مؤسسه کتاب مهربان.
- کرد، باقر و محمد جواد جمشیدی (۱۳۹۵)، مدیریت زنجیره تأمین، زاهدان: دانشگاه سیستان و بلوچستان.
- یآوری، حسین (۱۳۸۹)، نکات پیرامون مدیریت در کارگاه های تولیدی صنایع دستی، تهران: آذر.

- Barmaki, Shaheera (2020), Afghan Rugs Pattern in a Visual Ethnographic Perspective, Vol. 2, No. 2, December 2020. 96-104.

- Colbert, Francois, (2003), Entrepreneurship and Leadership in Marketing the arts, international journal of arts management, Vol.6.no.1 .30-39.

- Hibbert, Frederick (2008), the hidden treasure of Afghanistan from the National Museum of Kabul. United States of America: National Geographic Publications, Washington.

- Kennedy, Thalia & Akbarnia, Ladan & Lasikova, Galina & Leslee Michelsen (2013), FEROKOH Tradition and Continuity in Afghan Art, Bloomsbury Qatar Foundation Publishing, Doha, Qatar.

- Kozlenkova, Irina; et al (2015) "The Role of Marketing Channels in Supply Chain Management". Journal of Retailing. 91 (4): 586-609. doi:10.1016/j.jretai.2015.03.003. Retrieved 28 September 2016.

- Martinez, Sylvia (2013). Invent To Learn. Torrance, CA: Constructing Modern Knowledge. 32-35.

- Ministry of Commerce and Industry. (2009). Afghanistan SME Development Strategy, Kabul, MoCI.

- Afghanistan National Export Strategy Development Booklet (2014), Afghanistan National Carpet Export Strategy (2018-2022) Ministry of Industry and Trade, Publisher: ITC International Trade Center.

- Nagurney, Anna (2006), Supply Chain Network Economics: Dynamics of Prices, Flows, and Profits. Cheltenham, UK: Edward Elgar. ISBN 978-1-84542-916-4.

- Pogachinkova, Galine (1978), History of industry in Afghanistan. Translator, Siddiq Tarzi, first edition, Kabul Government Printing House.

- Raha Rahmatullah (2013), Why the important carpet weaving industry is neglected. Kabul: Journal of the Ministry of Economy.

- Nasrat , Sayed & Karimi , Abdul Tamim (2016), The Afghan Carpet Industry: Issues and Challenges, Economic Alternatives, Issue 4, 475-490. Spooner, Brian J. (1973), Afghan Carpet , Expedition; Philadelphia Vol. 15, Iss. 2, 70-100.

- URL1: <https://www.jomhornews.com/fa/news/32449> Accessed at 26-09-2021

سپاهی، حسن (۱۳۹۲)، صنایع دستی افغانستان با خطر سقوط مواجه است، خبرگزاری جمهوری کابل.

- URL2: https://www.bbc.com/persian/afghanistan/2013/10/131008_k05_afghan_carpet_export_decreased Accessed at 07-10-2021

کمکی، متصل (۱۳۹۳)، وزارت تجارت افغانستان: صادرات قالی ۸۰ درصد کاهش یافته است، خبرگزاری بی بی سی .

- URL3: <https://donya-e-eqtasad.com> Accessed at 22-03-2022

اکرمی، زهرا (۱۳۹۹)، شیوع کووید ۱۹ چه اثری بر روند صادرات جهانی گذاشت، خبرگزاری دنیای اقتصاد.

- URL4: <https://da.azadiradio.com/a/30878564.html> Accessed at 07-10-2021
 شریفی، گل‌آمیز (۱۳۹۹)، ضررهای اقتصادی ناشی از شیوع کووید ۱۹ به زنان تجارت‌پیشه بامیان.
- URL5: <https://economic.mfa.ir/portal/newsview/614941> Accessed at 26-09-2021
 خوش خلق، عبدالقهار (۱۳۹۹)، کاهش صادرات قالی افغانستان، خبرگزاری معاونت دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه.
- URL6: <https://:tolonews.com/fa/business> Accessed at 03-10-2021
 منان قاسمی، دلجم (۲۰۱۹)، کاهش چشمگیر صادرات قالین به بیرون از کشور، مصاحبه با معاون انجمن تولیدی و صادراتی قالین کابل.
- URL7: <https://:tolonews.com/fa/business167602-> Accessed at 03-10-2021
 اسلم‌زاده، محمد عظیم (۱۳۹۹)، صادرات قالین افغانستان ۷۰ درصد کاهش یافته است، مصاحبه با رئیس اتحادیه مولدین و صادرکنندگان قالین.
- URL8: <https://af.farsnews.ir/world/news/13991115000204> Accessed at 03-10-2021
 باقر، رضا (۱۳۹۹)، کاهش ۱۷ درصدی صادرات پاکستان به افغانستان، خبرگزاری فارس نیوز.
- URL9: <https://www.etilaatroz.com/97964/warnings-of-great-depression-in-afghanistan-80-of-investments-have-stopped> Accessed at 03-10-2021
 لایق، لیاقت (۱۳۹۹)، هشدار از بحران بزرگ اقتصادی در افغانستان؛ ۸۰ درصد سرمایه‌گذاری‌ها متوقف شده است، ۱۸ ثور، خبرگزار اطلاعات روز افغانستان.
- URL10: <https://www.bbc.com/persian/afghanistan55788110-> Accessed at 03-10-2021
 غوریانی، نثار احمد (۱۳۹۹)، افغانستان در تولید ۵۶ نوع کالای مصرفی به خودکفایی رسیده، مصاحبه با وزیر صنعت و تجارت افغانستان.